

มติชนรายวัน
พ.ศ. 16 ก.ย. 53

นายกฯ ออสเตรเลียและ “งูเห่า”

วรากรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ออสเตรเลียได้นายกรัฐมนตรีคนใหม่อย่างระทึกใจ พรรค Labor ซึ่งมี Julia Gillard เป็นหัวหน้าพรรคได้เป็นนายกรัฐมนตรี “จริง” กันในครั้งนี้ ถึงแม้จะได้รับเลือกตั้งด้วยจำนวนที่นั่งน้อยกว่าพรรค Conservative และคะแนนเลือกตั้งทั่วประเทศน้อยกว่าก็ตาม

ผมได้เขียนเล่าเรื่องความเป็นมาและการต่อสู้ชิงแชมป์ไว้ในฉบับก่อน ๆ ดังนี้ “.....ในปี 2006 Kim Beazley หัวหน้าพรรค Labor ถูกทำทลายความเป็นหัวหน้าพรรคจาก Kevin Rudd ดาวรุ่งของพรรค และในเดือนธันวาคม 2006 พรรคการเมือง Labor ก็ลงคะแนนกันและ Rudd ก็ชนะได้เป็นหัวหน้าพรรค Labor คนใหม่โดยไม่มีใครแข่งขันด้วย และ Julia Gillard ได้รับเลือกเป็นรองหัวหน้าพรรค

ปัญหาของพรรค Labor ก็คือต้องเป็นรัฐบาลให้ได้โดยช่วงชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกลับคืนมาจาก John Howard แห่งพรรค Conservative ที่ได้เป็นนายกรัฐมนตรีเป็นเวลาต่อเนื่องกัน 11 ปี โดยต้องชนะได้จำนวน ส.ส.มากที่สุดจากการเลือกตั้งปลายปี 2007

ในที่สุด Kevin Rudd ก็สามารถนำพรรค Labor ชนะพรรคคู่แข่งได้อย่างชนิดขาดลอย พรรค Labor ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหลังจากว่างเว้นไปเป็นเวลานาน Rudd ได้เป็นนายกรัฐมนตรี และ Julia Gillard ได้เป็นรองนายกรัฐมนตรี

ในช่วงปี 2005-2007 ชื่อของนักการเมืองพรรค Labor 3 คน คือ Beazley, Rudd, Gillard แข่งขันสูสีกันมาตลอด Beazley เป็น ส.ส.มากกว่า 30 ปี ต้องสู้กับดาวรุ่งมาแรง 2 ดวงที่ได้เป็น ส.ส.พร้อมกันยังไม่ถึง 10 ปี ในที่สุด Beazley ก็หลุดออกไปจากวงโคจร โดยมี 2 ดาวรุ่งนี้มาแทนที่

ในเดือนธันวาคม 2007 Rudd ก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรีที่มีคะแนนนิยมสูงลิ่วถึงร้อยละ 70 เขาลงนาม Kyoto Protocol สัญญาเรื่องควบคุมก๊าซคาร์บอน มีนโยบายรักษาสิ่งแวดล้อมเพิ่มประชากรให้มากขึ้นด้วยการรับคนอพยพ ตัดทอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ถอนทหารจากสงครามอิรัก ฯลฯ

ตลอดเวลา 2007-2009 Rudd มีบทบาทระหว่างประเทศอย่างโดดเด่นในเรื่องนโยบายเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศของภูมิภาค ลีอและผู้คนต่างชื่นชมเขาอย่างไรก็ดีนับตั้งแต่ต้นปี 2010 เป็นต้นมา ความนิยมของเขาก็ล้นหล่นอย่างน่าใจหายจนถึงเพียงร้อยละ 37

เมื่อถูกวิจารณ์มากเรื่องขั้นตอนการลดคาร์บอนที่เขาเสนอ (ลดคาร์บอนหมายถึงลดการผลิตของประเทศหากปล่อยคาร์บอนในอัตราเดิม เพิ่มต้นทุนการผลิต) เขาก็เปลี่ยนใจขอเลื่อนกำหนดออกไป ผู้คนวิจารณ์เขาเรื่องการผ่อนปรนผู้อพยพผิดกฎหมายทางเรือ เรื่องจัดการกระตุ้นเศรษฐกิจสู่วิกฤติโลก (โดยแท้จริงแล้วเขาทำได้ดีจนออสเตรเลียถูกกระทบไม่มาก) การเป็นเผด็จการทางความคิดของเขา และสิ่งที่เขาโดนหนักที่สุดก็คือเมื่อเขาไปแตะผลประโยชน์ในเรื่องเหมืองแร่ Rudd เสนอให้มีการเก็บภาษีใหม่ที่เรียกว่า “Super” Profits Tax จากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในอัตราร้อยละ 40 ของกำไร

ในปลายเดือนมิถุนายน 2010 ผู้ใหญ่” ของพรรค Labor ที่เป็นหัวหน้าก๊วนต่าง ๆ มีการหารือกันอย่างลับ ๆ เพื่อจะ “เชือด” Rudd เพราะเกรงว่าหากเก็บไว้ก็มีโอกาสทำให้พรรคแพ้เลือกตั้งที่จะมีขึ้นในปลายปี 2010 บวกกับพลังหนุนจากกลุ่มผลประโยชน์ใหญ่ที่ไม่เอาเขาแล้ว

การเลือกหัวหน้าพรรคใหม่ซึ่งก็คือนายกรัฐมนตรีคนใหม่นั้นเอง มีผู้ลงแข่งขันคนเดียวคือ Julia Gillard เธอจึงได้เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของออสเตรเลีย ปานสายฟ้าแลบ แต่ผู้คนก็เห็นว่าเธอเป็นเพียง “นายกชดตาทัพ” เพราะจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ก่อนปลายปี 2010 หลังจากเธอเข้าทำงานได้ 3 อาทิตย์ก็ประกาศเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 21 สิงหาคม 2010 ทั้งนี้ ท่ามกลางคะแนนนิยมที่ใกล้เคียงกันมากระหว่างสองพรรค

ผลการเลือกตั้งก็ออกมาสูสีจริง ๆ ในสภาผู้แทนราษฎรที่มี ส.ส. 150 คน พรรค Labor ของเธอได้ 72 ที่นั่ง และพรรค Conservative ได้ 73 ที่นั่ง ที่เหลือเป็นผู้สมัครอิสระ 4 คน พรรค Greens (นโยบายนิยมสิ่งแวดล้อม) 1 คน

เมื่อผลออกมาเช่นนี้ การล๊อบบี้ก็เกิดขึ้นเป็นเวลายาวนานถึง 17 วัน และจบลงเมื่อรู้ผลการตัดสินใจของ ส.ส. ที่เหลือทั้งหมด 5 คนว่าจะเลือกข้างใดเมื่อวันที่ 7 กันยายนที่เพิ่งผ่านมานี้เอง.....”

ส.ส. อิสระ 5 คนที่เหลือ (72 + 73 = 145) ตกใจสนับสนุนพรรค Labor 4 คน ดังนั้นเธอจึงได้ที่นั่งรวม 76 คน (72 + 4) เกินกว่าครึ่งหนึ่ง 1 ที่นั่ง พรรค Conservative ได้ 74 ที่นั่ง (73 + 1) ชนะอย่างเฉียดฉิว ดังนั้นหัวหน้าพรรคคือ Julia Gillard ได้เป็นนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ

ถามว่าถ้าเป็นบ้านเราจะแน่นอนอย่างนี้จะได้เป็นนายกฯ แน่หรือไม่ คำตอบก็อาจเป็นว่า “งูเห่า” บ้านเรานั้นซุกซมและหิวเสียด้วย แต่ที่ออสเตรเลียนั้นมั่นใจในขั้นแรกได้ว่า Julia Gillard ได้เป็นนายกรัฐมนตรีแน่นอนแต่ก็อาจมี “งูเห่า” ในเวลาต่อไป พรรค Conservative เป็นฝ่ายค้านเหมือนที่ได้เป็นมาตลอด 3 ปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ดีระบอบประชาธิปไตยที่แข็งแกร่งของออสเตรเลียซึ่งพัฒนาตามแนวทางของอังกฤษมายาวนาน ทำให้ “งูเห่า” อาละวาดได้ในขอบเขตเท่านั้นเอง

การลุกขึ้น “ปฏิวัติ” ในพรรคปลดหัวหน้าพรรคอาจมีใน 3 ปีข้างหน้าหากเธอไม่ทำให้ลูกพรรคพอใจ แต่คนที่ “ปฏิวัติ” เหล่านั้นต้องมีเหตุผลที่ดีอธิบายให้คนที่เลือกตนมายอมรับได้ ส.ส. อิสระ 5 คนเหล่านี้ก็เหมือนกัน ต้องอธิบายว่าเหตุใดจึงอยู่ฝ่ายพรรคนั้น ๆ มิฉะนั้นการเลือกตั้งครั้งต่อไปใน 3 ปีข้างหน้ามีโอกาสหลุดจากการเป็น ส.ส.

ในการลงคะแนนให้กฎหมายฉบับสำคัญในรัฐสภาเช่นเกี่ยวกับการเงิน ส.ส. อิสระบางคนก็ประกาศอยู่ข้างรัฐบาลอาจไม่ลงคะแนนให้ ซึ่งรัฐบาลก็ต้องลาออกไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ ดังนั้นรัฐบาลของเธอจึงไม่มั่นคงเหมือนที่เคยเป็นกันมานับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง ยิ่งไปกว่านั้นหาก ส.ส. บางคนตาย ต้องเลือกตั้งใหม่ และพรรค Labor แพ้จำนวนที่นั่งก็จะหายไป จนน้อยกว่าครึ่งหนึ่งได้

ส.ส. อิสระในรัฐสภาครั้งนี้มีอำนาจมากกว่าที่เป็นมา เพราะสามารถชี้เป็นชี้ตายให้รัฐบาลได้ สมาชิกพรรค Greens ที่ต่อสู้เพื่อสิ่งแวดล้อมได้ตอรองให้เธอเขียนสัญญาว่าจะจริงจังต่อปัญหาโลกร้อนมากยิ่งขึ้น (ออสเตรเลียเป็นประเทศพัฒนาแล้วประเทศสุดท้ายที่ยังไม่ได้แก้ไขปัญหาลอกร้อนอย่างจริงจัง การผลิตยังมีการใช้ถ่านหินเป็นพลังงานอยู่มาก) ส.ส. อิสระอีกคนก็ทำให้รัฐบาลต้องลงทุนในเรื่องโทรคมนาคม (บรอดแบนด์) หลายร้อยล้านเหรียญ ซึ่งจะ使人ในเขตเลือกตั้งของเขาซึ่งอยู่ในชนบทได้รับประโยชน์

การที่ “งูเห่า” ของพรรครัฐบาลสามารถอาละวาดได้ในขอบเขตหนึ่งเท่านั้นก็เพราะประชาชนผู้เลือกคนเหล่านี้มาเป็นผู้ “กำกับและสั่งการ” อีกทีหนึ่งในการทำให้ ส.ส. เหล่านี้มีพฤติกรรมไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

ในประเทศที่ประชาชนไม่ตื่นตัวและไม่สนใจสิทธิของตนเอง เห็นแก่อามิสสินจ้าง เลือกคนเข้ามาโดยใช้สมองน้อยกว่าหัวใจ โอกาสที่ “งูเห่า” อาละวาดจึงมีสูง มันสามารถออกฤทธิ์อาละวาดได้ทั้งในพรรค และทำฤทธิ์นอกพรรคจนการเมืองปั่นป่วนกระทบถึงความกินดีอยู่ดีของประชาชนได้

คุณภาพของประชาชนคือคำตอบสุดท้ายของการสร้างระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง
